

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno	Din 20—
pololetno	Din 10—
četrtletno	Din 5—
posamezna številka	Din 1—

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:	
male oglase	Din 0-25
uradne razglase	Din 0-50
reklame po dogovoru	

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Mi in naši nasprotniki.

Čim bolj se bližajo volitve, tem glasnejše postajajo vse stranke, tem strastnejše se zaganjajo v nas, ki gremo sami v boj in proti vsem, edino za blagor ljudstva.

Vsi po vrsti nas napadajo, vsem smo najbolj na poti, toda niti eden ne napada našega programa, niti eden si ne upa nasprotovati kmetijski misli. Presilna je ta, prevelika je njena moč in zato se zaganjajo le v one, ki jo razširjajo, zato so vsi naši voditelji tarče vseh njihovih obrekovanj. Pastirje bi hoteli ubiti, da bi postala čreda njihov plen.

Dosledno in z verno so zato obrekovali naše ljudi, toda skoraj so doživeli svoj polom, ker resnica je silnejša od laži in čistost naših moči je bila močnejša od črnih naklepov nasprotnikov.

Zato so se zatekli k novemu sredstvu. Nič več ne napadajo naših moči javno, nič več ne klepečejo proti naši stranki javno, temveč le še na tihem rovarijo, le še na skrivoma obrekujejo. Svetlobe se boje, zato so se zatekli v temo.

Nizkотно je to zaplotništvo, toda zato nad vse nevarno. S strupeno zlobo se seje med naše pristaje slabo seme, s hudobnimi namigavanji se ubija dobro voljo in vse delo nasprotnikov ima samo en namen, da bi

ljudstvo pravno pokvarili, da bi mu vili malodušje. Vsled povojnih razmer, ko je nezadovoljnost zelo narasla in malodušje postalo dnevna bolezen, je pač nad vse močnejše, da morejo ta zaplotniška šušljanja doseči pri kakem posamezniku svoj cilj.

Toda, tovariši! Vi, ki ste kot prvi sami od sebe dvignili prapor Stare pravde, vi, ki ste s pogumnim nastopom dne 28. novembra leta 1920 omogočili vse poznejše uspehe SKS, vi morate biti oni steber, katerega zaplotništvo ne doseže, vi morate biti ona skala, ob kateri se razbijejo vse klevete nasprotnikov.

Zato stojte trdno in razbijajte laž ter širite resnico! Ne zato, da zmaga Pucelj, ampak ker je z zmago Pucelja zvezana zmaga kmetijske misli, ker odvisi od njene zmage Vaša in vaših otrok srečna bodočnost.

Samo SKS zastopa kmetijsko misel in samo kandidati SKS so zato zastopniki kmetijske misli. To je pomen volitev in iz tega izhaja dolžnost absolutne discipline.

In da je SKS res zastopnica kmetijske misli, to je ona dokazala s svojim delom.

Komaj je vstopila v vlado in izvoz živine je bil dovoljen in prepoved klanja telet dvignjena!

Ce ne bi tega dosegla SKS, bi se živina prodajala po 10 kron in še manje in vsled pomanjkanja izvoza bi padla naša valuta še silnejše. Milijoni in milijoni so bili obvarovani s tem slovenskemu kmetovalcu in to je zasluga onih tovarišev, ki so dne 28. novembra glasovali za res kmetijske kandidate.

In kdo je oprostil vse kmetijsko ljudstvo pred plačanjem takse na vozila?

Kdo je dosegel prosto žganje-kuh?

Kdo je dosegel zvezo Slovenije z morjem?

Kdo je oprostil letnik 1898?

Kdo je skrbel za naše zadrage in za kmetisko naobrazbo?

Kdo je bil tisti, ki je venomer branil kmetijske interese, da so vsi meščani kričali na SKS, da dela draginjo!

In vendar so bili samo oni tisti, ki so delali draginjo, ki so zviševali kar venomer cene premoga, ki so vedno in vedno dvigali cene in-

dustrijskim izdelkom in živili, pa naj je naša valuta rasla ali padla!

Pri vsem tem delu za narod pa je ostala SKS čista in do danes se ni upal nihče od raznih obrekljivcev, pritiran pred sodišče, nastopiti dokaza resnice za svoje klevete, temveč vsakdo je še prosil oprostitev in preklical, če je bil to zapeljani klerikalec z dežele, ali pa urednik »Slovenca«.

Zato smo na svojo SKS ponosni, zato verujemo v njeno zmago, ker je le ona v stanu, da konča krivico in da omogoči zmago pravice. Iz naroda samega je pognala SKS svoje korenine in zato je v njej vedno svež sok in vedno krepka sila, ki zmaga vse koruptneže in vse pjavke.

Pa pogledimo nasprotnike SKS, predvsem njenega glavnega nasprotnika

naše klerikalce.

Ne bomo govorili o njihovem delovanju med vojno, ko so z agitacijo za vojna posojila zapravili milijone slovenskega premoženja, ne bomo govorili o njih povojnem delu, ko so raztegnili srbski vojni zakon na vsa država, ko so dve leti bili najzvestjši slugi Beograda, samo, da so mogli vladati, temveč na kratko bomo omenili samo njih delo, ko so bili v opoziciji in pred vsem par dejstev.

Istočasno so nastopili za izvoz živine in istočasno za njegovo prepoved. S tem so zakrivali nezasišano sleparijo in

Izdali kmetijski program.

Kot najbolj verska stranka so se proslavljali, dne 3. decembra pa so volili v Ljubljani komuniste. S tem so izdali svoj verski program.

Pravijo, da so za naše fante, v resnici pa služijo vsi naši fantje v Macedoniji vsled zakona, ki je podpisal od dr. Korošca. Kaj pa imajo fantje le od čevkanja po listih, če pa se jim dejansko ne pomaga, kadar so v sili.

Težavo za težavo je doživljal slovenski narod, toda kje ste začutili klerikalno pomoč?

Samo v listih so pisarili na dolgo in široko in se lastili naših zaslug, svoje lastne grehe pa pripisovali nam.

Sama sleparija jih je bila in smo prazno kričanje, ko da bi se s krilkom dalo kaj pomagati.

In ostali naši nasprotniki?

Ali je sploh vredno, da opozarjamo podeželsko ljudstvo na to, da ono ne more biti za nje. Ali ni vsa njih zgodovina, vse njih delo tako odkrito proti kmetu, proti obrtniku, da ne more biti boljši?

Naši demokrati.

Še nikdar niso ljudstva poznali drugače ko pred volitvami. Danes so prijazni proti vsakomur, danes obljubljajo vse mogoče. Kakor hitro bodo pa volitve končane, pa bo pozabljeno vse in ubog podeželski inteligent bo zaman iskal v Mariboru ali v Ljubljani družbe, da o priprostitih kmetih niti ne govorimo. In more biti obrtnik za tistega, ki je spravil naš slovenski denar v Zagreb in more biti kmet za tistega, ki hoče maksimiranje cen in revizicijo živine. Žalili bi podeželsko ljudstvo, če bi resno razmišljali o tem, da more biti ono za demokrate.

In naši socialisti vseh barv!

Vsi bi hoteli eno, samo da si eni upajo povedati več, drugi pa ne. Vsi priznavajo marksistični program, ki govori o socializaciji zemlje, samo da bi eni hoteli storiti to takoj, drugi pa šele kasneje. Pa je mogoč kmetovalec, ki obdeluje zemljo in ki ne bi znal, da je samo ena

pravica, namreč ta, ki pravi, da je zemlja last tistega, ki jo obdeluje?

Toda socialisti kriče, da so oni za bednega, mi pa za bogatnega. Nič manj ko oni, smo za bednega tudi mi. Razlika je ta, da mi revežu obljubljamo samo to, kar mu moremo dati, oni pa obljubljajo tudi to, česar mu ne morejo dati. Premislite to in prevdarite, kdo je za bednega?

Ali naj še govorimo o vseh drugih manjših? O naših

radikalcih in republikancih.

Kdor se misli prodati, ta naj gre med radikale, kajti takih mi ne rabimo. To je vse, kar rečemo o radikalcih.

Pa republikanci? Republika je dobra ali slaba stvar, vse odvisi le od tega, kdo jo upravlja. Ena najbolj militarističnih držav je francoska republika, ena najbolj koruptnih sovjetska in ena najboljših švicarska. Ena najbolj urejenih držav pa je tudi Danska, kjer ima kmet vse pravice in kjer je največje blagostanje. In Danska je monarhija. Republika je le zunanja oblika, glavno je, kdo jo upravlja in kako se v njej vlada.

Kdor veruje, da bo Radic ali pa da bo dr. Novačan storil ta čudež in našo upravo nakrat zboljšal, blagor njemu, zakaj pametni ljudje tega ne morejo verjeti. Ni zadosti, če kdo lepo piše, ni zadosti, če kdo dosti govori, temveč treba je imeti trdno hrbenico in srce ter glavo na

svojem mestu. Ali pa boste verjeli onemu, ki je bil v dveh letih pristaš štirih strank?

Kdor hoče biti resen, ta tega ne bo storil!

Tovariši, borci za zmago kmetijske misli! Vse polno jih je, ki hodijo naokoli in ki vas hočejo zbegati. Eni pravijo, da smo mi stranka posestnikov, drugi pravijo, da smo veleagrarci in slično!

Tovariši! Recite vsem tem na ves glas:

SKS pozna samo eno: to je kmetijsko misel.

Ta pa ni v službi niti bogatinov, niti veleagrarcev, temveč v službi onih, ki s svojim delom preživljajo vse, ki so bili in ki so še trpini vseh trpinov.

Misel delovnega ljudstva po deželi je kmetijska misel in zato velja delo SKS vsemu podeželskemu ljudstvu, posestniku ko kmetiskemu delavcu, obrtniku ko podeželnemu inteligentu.

Hočemo, da bodo vsi, ki bivaajo na deželi, deležni vseh dobrot, ki jih poznajo danes samo velika mesta, hočemo, da bodo vsi politično in gospodarsko osamosvojeni. Hočemo, da pride enkrat doba, ko bodo vsi, ki bivaajo na deželi politično in gospodarsko samostojni in zato smo

Samostojna kmetijska stranka!

In da bo to doseženo, zato v boj, zato na delo za zmago kmetijske misli!

Kdo laže?

Če kdo govori to, kar pišejo »Domoljub«, »Slovenski gospodar« in »Straža«, potem je pred sodiščem vsled obrekljivosti in laži — obsojen.

Povejte pa tistega, ki je bil obsojen, ker je govoril to, kar piše »Kmetijski list«!

Kdo laže torej, in kdo piše resnico?

To prevdarite!

Volilna borba.

Vsa Dalmacija je naša.

vpije »Slovenec« in hoče prepričati sebe, ker natančno ve, da je resnica druga. Ta pravi namreč, da postaja celo dalmatinsko Zagorje, kjer edino imajo klerikalci pristaje, vedno bolj zemljoradniško.

Značilen molk.

Ze dober teden nas pušča »Slovenec« čisto pri miru. Ne reče o nas ne meč in ne bev, temveč previdno molči. Vzrok »Slovenčevemu« molku je dvojen. Prvič ima »Slovenec« od nas že par tožb na glavi, ki jih seveda sigurno izgubi, kar ve sam najbolje. In ker se »Slovenec« boji, da ne dobi nove tožbe in da bi bil tik pred volitvami kar po vrsti obsojen, zato molči ker brez laži in obrekovanja sploh ne zna poročati. Drug vzrok, da »Slovenec« tako čudovito molči, pa je v tem, ker so spori zaradi kandidatov v klerikalni stranki tako narasli, da je minula »Slovenca« vsa borbenost.

Narodni socialisti

nastopijo pri skupščinskih volitvah samostojno. Hoteli so sicer iti skupno z drugimi socialisti, toda komunisti in »Zarjani« so stavili tako pretirane zahteve, da jih narodni socialisti nikakor niso mogli sprejeti. Zatajati bi morali docela svoj program. Velik del nar. soc. bi tudi hotel obnoviti zvezo s starini, toda vsled strahu pred izgubo glasov so to misel opustili. Tako nastopijo narodni socialisti samostojno in da bodo nabrali čim več glasov, bodo obljubljali še več ko l. 1920. Izpolnili seveda ne bodo ničesar. Na

Kranjskem bo nosilec narodne socialistične liste Juvan, v Ljubljani bivši poslanec Deržić in na Štajerskem bivši poslanec Brandner. Če bo šlo dobro, bodo morebiti vsi trije dosegli kranjski količnik.

Narodno-napredna stranka

bo šla v volitve, kakor poroča »Slovenski Narod«, samostojno. Ali res ni mogoče, da bi se vsaj v Ljubljani dosegel kak sporazum?

Samostojno bodo nastopili tudi Bernotovci.

In sicer na najbolj originalen način. Proti vsem bodo šli v boj, samo kandidatov ne bodo postavili. Položaj presojaajo torej Bernotovci pravilno.

Naše meščanske stranke in Nemci.

Zabavno je gledati naše demokrate in radikale kako se obnašajo proti Nemcem. Dokler ni bilo govora o volitvah, niso poznali Nemcev ne eni, ne drugi. Potem so se pa spomnili volitev in prišli do zaključka, da bi moglo njih stranki silno koristiti, če bi odločili Nemci, da volijo nje. In zato so naenkrat našli, da bi morali tudi Nemci imeti volilno pravico. Takoj so bili oni ko drugi pripravljeni dati rojenim in nerojenim Nemcem volilno pravico, samo da jih volijo. Tako smo naenkrat videli, kako hodijo do Nemcev in Madžarov tako demokrate ko radikali in jim zagotavljajo svojo naklonjenost ter ljubezen. Ko se pa Nemci niso hoteli naenkrat odločiti, pa so jim pričeli groziti. In ker se je sedaj del Nemcev odločil za radikale, očitajo demokrate radikalom na-

rodno izdajstvo. Oh, kako bi radi eni ko drugi izdali do 18. marca vse, samo da bi bilo več kroglic v skrinjici. Ampak zdi se nam, da delajo i radikali i demokrate račun brez Nemcev, kajti niso Nemci tako neumni, kakor bi hoteli njihovi nepričakovani prijatelji. Oni dobro vedo, da tisti, ki mnogo obljubljajo, malo da in zato se zna zgoditi, da bodo dne 18. marca nekateri od Nemcev silno potegnjeni.

FRAN TRČEK:

Češko kmetijsko zadružništvo.

V.

III. Oddelek strojnih in električnih zadrug

zdruguje 102 strojni in 100 električnih zadrug. Oddelek vzdržuje osrednjo tehnično pisarno, veliko skladišče strojev in električnega materiala, ter daje v njem združenim strojnim in električnim zadrugam strok. nasvete ter jim dobavlja stroje in druge potrebščine.

Dočim so strojne zadrage svoj namen že dosegle in se vsled tega ne širijo več, pa so električne zadrage najmlajša dajata in so razven nekaterih izjem z delovanjem šele dobro pričele. Strojne zadrage nimajo večje bodočnosti in bodo preje nazadovale kot pa napredovale, kajti namen, da se upelje v kmetijstvu strojno delo, so že dosegle s tem, da so si vsi kmetje potem, ko jih je delo z zadružnimi stroji prepričalo o veliki koristi istih, nabavili stroje sami in zato zadružnih ne potrebujejo več. Večje stroje za pogon (okomobile in motorje) pa jim nadomešča po električnih zadrugah proizvajana električna sila. Zato pa imajo električne zadrage toliko večjo bodočnost, kajti električne sile si po današnjem stanju tehnične vede gospodarsko šibkejši posameznik nikakor ne more omisliti drugače, kakor s pomočjo večje gospodarske organizacije, in za tako organizacijo je pa najbolj prikladna zadružna oblika. Per elektrifikacija češkega podeželja ravno s pomočjo zelo praktično organiziranih električnih zadrug naravnost z neverjetno naglico napreduje, zato menim, da ne bo odveč, če si te zadrage tudi mi nekoliko pobližje ogledamo, kajti tudi pri nas je stopilo vprašanje elektrifikacije podeželja v akutni štadij, zakaj od iste je nemalo odvisna boljša ali slabša bodočnost našega naroda, katerega ogromno večino tvori ravno kmetjski in obrtni stan na deželi.

Električne zadrage.

Električne zadrage so dvojne vrste: 1. zadrage za proizvodnjo električne sile in

2. zadrage za napeljavo elektrike. Dočim prve (električne centrale) električno silo proizvajajo, pa skrbje druge za napeljavo elektrike do posameznih članov zadrage.

Kako veliko važnost polagajo v gospodarskih vprašanjih neprekosljivi Čehi na elektrifikacijo podeželja, nam najlepše dokazuje dejstvo, da so sestavili velikopotezni načrt za elektrifikacijo vse države in pritegnili k sodelovanju z električnimi zadrugami tudi državo in druga javna samoupravna telesa, kakor oblasti, okrajna zastopstva in občine.

Načrt je v glavnem sledeči:

Zadrage za proizvodnjo električne sile postavijo velike centrale, katere proizvajajo elektriko s pomočjo vodne ali strojne sile. Naloga central je samo proizvajanje elektrike. Centrale se postavijo s pomočjo države tako, da je država udeležena s svojim kapitalom, in to v obliki delež. Glavnice, brezobrestnega posojila ali v obliki podpov, največkrat pa na vse tri načine. Kjer je centrala majhna in ima majhen okoliš, jo navadno postavi ena sama zadruga; kjer je pa centrala velika in proizvala elektriko za nekoliko političnih ali sod-

nih okrajev, tam postavi centralo zveza električnih zadrug. Električne zadruge, katere imajo okolišne ene vasi ali ene občine in skrbje za napeljavo električne omrežja v svojih okoliših, pa so članice teh zvez. Zveze električnih zadrug, pri katerih so včlanjene električne zadruge, občine, okrajna zastopstva in drugi večji konsumenti (tovarne, mesta itd.) skrbje razen za centrale, tudi za proizvodnjo elektrike in navadno tudi za napeljavo glavnega omrežja z visokim napetjem. Za razpeljavo do posameznih članov pa skrbje dotične zadruge same.

Kakor je torej razvidno, imajo Čehi za proizvodnjo elektrike višje, centralne zadruge organizacije, za razpeljavo iste pa nižje, lokalne zadruge enote. Dasi je ta način organizacije že samo zaradi lažjega upravljanja (administracije) in preglednosti ter kontrole bolj praktičen kot pa popolna centralizacija, vendar ni to njen glavni in edini namen, ampak glavni namen tega načina organizacije je predvsem lažje financiranje podvzeta.

Dočim financira centralo in glavno omrežje centrala (zveza), pa financirajo posamezne električne zadruge lokalna omrežja in kar je z njimi združenega. Lokalna omrežja financirajo zadruge z deležni. Glavnicami, centralo pa z kreditom, katerega dobijo za jamstvo članov, ki je združeno z zadržanimi deleži in znaša dva- do trikratne zneske deležev. — Da je mogoče že ob ustanovitvi zadrug določiti, kako visoki morajo biti deleži in jamstvo, se sestavi najprej proračun za celokupno podjetje: za centralo in omrežje. In po proračunu se potem določi višino deležev in jamstva tako, da se krije z deleži investicijske stroške za lokalna omrežja; z ostanki deležev, oziroma z deleži, ki jih morajo vplačati zadruge in druge korporacije v centralo zato, da postanejo njene članice, in z krediti ki imajo obliko državnih in privatnih hipotekarnih posojil in subvencij ter podpor. Kredite dobe zadruge oziroma centrale na jamstvo članov.

Delež se navadno predpiše članom ali po premoženjskih razmerah, ali sorazmerno po višini neposrednega davka, ki ga isti plačujejo, ali pa po številu žarnic, oziroma po množini električne sile, ki jo rabijo. Največkrat se vzame zlato srednjo pot med vsemi tremi naštetimi načini; najbolj pravičen je pa zadnji: kolikor rabi posameznik električne sile, toliko sorazmerno naj plača za nabavo iste.

Poleg deležev morajo vplačati člani pri pristopu k zadrugi tudi t. zv. pristopnino, to je mali znesek (5—20 kron), katero se porabi za nabavo poslovnih knjig, pisarniških potrebščin in za kritje ustanovnih stroškov. To na stvari sicer še nič ne pomeni, ker je pristopnina vpečljana pri vseh zadrukah, marveč zanimivo je le dejstvo, da češke zadruge s pristopnino kaznujejo člane, ki nočejo pristopiti k njim, takoj ob začetku, ampak čakajo, da storijo najtežje le nekateri in pristopijo šele pozneje, ko je glavno delo že končano in so investicijski stroški že več ali manj poplačani. Kazen s pristopnino obstoji v tem, da morajo vplačati pozneje pristopivši člani toliko višjo pristopnino kolikor višja je notranja vrednost deležev nad njihovo nominalno ceno. Tako sem n. pr. videl v Kraljevem Gradcu, kjer je ena izmed najvzornjših združnih elektrarn, da so morali člani, ki so pristopili lanske leto, torej okrog 10 let po ustanovitvi zadruge, vplačati pristopnino po 360 kron. Prvotna pristopnina je znašala pa 2 kroni.

Po svojih notranjih organizacijah, ali boljše rečeno, po svojem notranjem delovanju električne zadruge niso vse enake, marveč so dvoje vrst:

Nekatere si oskrbe lokalno omrežje same in kupujejo od centrale (zveze) električno silo ter jo prodajajo svojim članom, druge pa preskrbe samo potrebno glavnico (kapital), katero dajo centrali zato, da more oskrbeti omrežje in drugo. Električno silo pa dobavlja članom naravnost in brez posredovanja druge. Poleg tega, da preskrbe druge vrste zadruge centrali kapital, opravljajo zanjo tudi gotove posle: vrše kontrolo nad omrežjem in uporabo elektrike, vzdržujejo zveze med centralo in člani ter pobirajo od članov plačila za dobavljeno jim elektriko.

V nekaterih krajih hočejo izpeljati elektrifikacijo tudi občine in druge javne ter privatne kapitalistične korporacije. Dočim si hočejo oskrbeti prve potrebni kapital z izposojili in ga amortizirati z dokladami na davke, imajo zadnje navadno že kapital in ga hočejo v električno podjetje le dobro investirati t. j. dobičkasno naložiti. Pri tem nastane vprašanje, kateri način je boljši: komunalni, kapitalistični ali združni.

Komunalni je slab zaradi tega, ker se gospodarska podjetja po javnih (državnih, deželnih ali občinskih) organih vedno slabše upravljana, kot pa po privatnikih, kajti privatniki so zainteresirani na tem, da se dobro gospodari; javnim korporacijam, katerih izvrševalni organi so plačani uradniki, ki osebno pri stvari niso prizadeti, pa navadno zaleži več na tem, da ustanove čim več funkcijskih mest, katere razdele svojim protežirancem, kakor pa na dobro rentabilnem gospodarstvu. Vsaj vse dosedanje skušnje nam to potrjujejo, kajti dočim so javna podjetja po večini pasivna, se privatna navadno prav lepo rentirajo. Kapitalistični način pa je slab zato, ker tu ne gre zato, da se ljudem pomaga, marveč zato, da nese v podjetje investirati kapital čim večje dobičke, ali z drugimi besedami, kapitalistu gre za to, da izvabi na lep način kmetu, obrtniku in delavcu njihove težko prislužene novce iz žepov.

Slabo obeh, komunalnega in kapitalističnega načina, odstranjuje in dobro obeh združuje pa združništvo, zato je združno gospodarstvo ali v našem slučaju elektrifikacija združnim potom najboljša. Ker so v zadrugi združeni sami zainteresenti, toraj ljudje, ki so pri podjetju osebno udeleženi, zato imajo interes na tem, da se dobro gospodari. Na dobičke pa tudi ne bodo gledali, ker deluje njihov kapital in njihove roke, in bi bili vsled tega zelo nespametni, če bi sami sebe odirali. Ako pa bi se končno tudi odirali, bi imeli od tega sami dobiček in bi to zato ne bilo drugega, kakor prekladanje iz žepa v žep.

Za nabavo dinamo-strojev, katere rabijo kmetje za pogon svojih gospodarskih obratov, daje češko kmetijsko ministrstvo podpore, ki znašajo polovico nabavne cene dinamo-strojev. Na ta način ministrstvo znatno pomaga kmetom pri uvedbi strojnih obratov na elektriko.

(Prih. dalje.)

Pokrajinske vesti.

(Gosposki tečaj.) Ljubljansko tajništvo SKS priredi v Ljubljani gosposki tečaj, ki se prične v torek, dne 6. februarja, ob 8. uri zjutraj. Točno v tem času se je zgledil vsem udeležencem tečaja v ljubljanskem tajništvu. Namen sestanka je podati vsem prirediteljem zapušnih sestankov in javnih shodov američne stranknega programa, da bo vedno nastop vseh enak. Tečaj vodi tov. Pucelj. Predavalo se bo od 9. do 12. in od 2. do 5. ure popoldne. Za razvoj naše stranke je gosposki tečaj največjega pomena in zato ga iskreno pozdravljamo.

(Vse naročnike in vse pristaje kmetijske misli) nujno prosimo, da nam takoj javijo vse propalce, ki iz zlobe in brezvednosti, naravnost proti volji naročnikov, zavračajo naš list. Proti propalcem je vsaka obzirnost grešna.

(Ni tako hudo.) O ljubljanskih občinskih volitvah je z veliko slastjo poročala tudi moskova »Pravda« in navzela svojim bralcem, da je dr. Perić komunist in prav tako tudi krščanski socialci. S tem je hotela »Pravda« vzbuditi med svojimi bralci upanje, da izbruhne v Jugoslaviji skoraj revolucija. Ampak bralci »Pravde« so slišali to bajko že tako pogosto, da so brez izjeme znali, da temu ni tako. Za naše »Zarjane« in klerikalce pa vemo, da se pač radi delajo revolucionarje, da pa nikoli ne bodo tvegali življenja. Kako naj vendar bodo revolucionarji ljudje, ki nimajo niti toliko poštvenosti, da bi plačevali strankin davek? Nobena dvoma pa ni, da bi bili vsi revolucionarji, če bo to dovolil notranji minister.

(Klerikalci rabijo denar za volitve.) Vsaka druga številka »Domoljuba« prinaša članke, v katerih milo javka klerikalna Gospodarska združna banka, ki je samo na zagrebški borzi zašpekulirala 13 milijonov, da ji manjka denarja. Da, dal Denarja in še enkrat denarja je treba za volitve. Pa tega bi jim clovek ne zameril. Če je še kdo tako neumen, da jim daje denar za borzne spekulacije, naj ga jim daje. Največja nesramnost pa je v tem, da svare ljudi pred liberalnimi bankami, katere morajo prav dobro poznati, ko jih tako pridno posnemajo. Dočim plačujejo klerikalne posojilnice po deželi kmetom le 4 odstotne obresti, prejemajo same obresti po 7 od sto. Ta kmetijski denar pa posojujejo klerikalne banke kmetom po trikrat višji obrestni meri. Kljub silni draginji denarja daje kmet svoj denar v klerikalne posojilnice, da potom njih zaslužijo klerikalne banke velikanske dobičke. Čisto natanko tako, kakor delajo liberalne banke. Kajne! Znači treba in denar za volitve je tu. Ampak tudi tem volkovom v ovčji obleki bo kmalu odkienkalo!

(Vrana vrani ne izkljuje očsi) pravi pregovor. Klerikalni kandidati pa si jih bodo vseeno. Tako silno se namreč prepirajo med seboj, kdo da bo prejel »v blagor ljudstva« poslanske dnevnice.

(Kakor smo izvedeli) iz popolnoma verodostojnega vira, nam bo prihodnji teden pojasnil gospod Prapeluh, kako je hotel nekoga podkupiti.

(Za kratak čas.) Siromašne »Jutrane« novosti pišejo, da imajo radikalci dve ideji in sicer ono o politični svobodi in ono o socialni svobodi. Škoda da nimajo kaj več ko samo idejo o teh stvareh.

(Najmočnejša stranka v Jugoslaviji) smo mi, se rado baha ljubljansko »Jutro«. Ta baharija je prav tako pravilna, ko kadar je dejal Crnogorec: Nas in Rusov je preko 100 milijonov.

(Klasičen stavek.) »Jutro« z dne 27. jan. piše, »da je dokumentarno dokazana odgovornost SKS pred vsem narodom«. — Stavek je tako bobneč, da bi na prvi hip res kdo mislil, da se v njem skriva kaka modrost. Toda temu ni tako. Vsaka poštena politična stranka odgovornosti pred narodom sploh nikdar ne odklanja. Zato je SKS vedno, tudi po volitvah, polagala svojim volilcem obračun o svojem delu, ker bi drugače sploh obstoja vredna ne bila. Zdi se pa nam, da te odgovornosti demokratska stranka nikoli ni čutila. Zato pa tudi ni čuda, če so se njene vrste tako posušile. Ni vredna življenja stranka, katere čut za odgovornost ni dokumentiran.

(Pohvaliti moramo načelnika cestnega odbora, gospoda Oražma.) Ni sicer naš pristajatelj in tudi njegove manire niso take, da bi se ga dalo hvaliti. Toda, kar je res, je res in čista iz Ljubljane v Hrastje ter cesta iz Most v Zaglog je lepo nasuta, da se je kar veselje voziti po njej. Ampak, ker je storil gospod Oražem že to dobroto, naj stori tudi drugo in naj se usmili ceste Srebrje—Zadobrova—Zalog—Laze. Naj pomaga odbornik Jakob Dimnik, da bo urejena tudi ta cesta, kajti ni zadosti, če je le ena cesta urejena, temveč v redni morajo biti vse. — Še večjo hvalo ko Oražmu pa smo dolžni našim tovarišem, ki so venomer drežali in končno vendarle izposlovili, da se je zgautilo glavarstvo, ki je potem odredilo komisijo, da pregleda ceste. Ta komisija je končno poučila Oražma, da ne gre tako naprej in zato moramo zasluge Oražma za ureditev obeh cest znatno zmanjšati. Če se pa poboljša, ga bomo pohvalili, ker priznanje tudi političnemu nasprotniku!

(Vendar enkrat je povedal resnico »Domoljub«) in lopnil po sebi. Prinesel je namreč dopis iz St. Jakoba ob Savi, v katerem se silno hudeje, da je bil lov oddan za sramotnih 500 kron, ko je vendar vreden do 20.000 kron. Toda smola je v tem, da je ta greh zagrešil klerikalni občinski odbor in da je torej »Domoljub« mislil udariti po svojih bralcih. No, pa nič zato. Čeprav nehoti, je »Domoljub« vendarle pripomogel, da pridejo ljudje do resnice in zato upamo, da ne bodo razni nemškutarji, kajti ti imajo v zakupu lov v St. Jakobu, lovili zastoni, ker so klerikalci tako slabi občinski gospodarji.

(St. Jakob ob Savi.) Klerikalci med seboj. V nedeljo, dne 14. januarja se je odigral v St. Jakobski občini značilen dogodek. Bila je seja, na kateri sta se dva klerikalca, oba občinska odbornika in oba člana klerikalnega izobraževalnega društva ostro sporekla. Predsednik Orla, Janez Mivšek iz Pšate, je dejal tekom pogovora Antonu Kovaču iz Podgorice, da nič ne ve. Kovač, ki je hud krščanski komunist, je to tako ujezilo, da je dejal, da bo Mivška ustrelil. Po prepričanju je šel Kovač domov, kmalu za njim pa pride na njegovo dvorišče Mivšek. Kovač vzame puško in hoče Mivška ustreliti. Ta pa zgrabi za puško, tedaj pa potegne Kovač nož in prične udrihati po Mivšku. Zadal mu je dvanaest ran, ki pa niso smrtonosne, ker je imel Mivšek srečo debelo obleko. Ta pa je bila prežvana na 30 mestih. Ko sta se ruvala, je hotela oba pomiriti žena Kovača, katere je noseča. Mivšek pa jo je sunil v trebuh. Orožniki so nato Kovaču odvzeli puško, pred sodiščem pa se bodo sedaj odigravale tožbe, katerih je vloženo vse polno. Take posledice rodi klerikalna vzgoja!

(V Zagorcih) je zložila pri Repnici lovska družba za naš tiskovni sklad in za uboge šolarje pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah 100 D. Za prejeti dar izrekata SKS in šolsko vodstvo svoje iskreno zahvalo.

(Iz Gorenjskega.) Te dni nas je zadel izredna sreča, da smo mogli gledati ministra za potovanje, gospoda Zupančiča. Povsod pozivi: Vstopite v radikalno vlado, razobesite zastave, pripeljite šolsko mladino, da bo prezebala na prostem, samo da bo videla njega, gospoda ministra. In povsod velike pojedine in sijajne čajanke, tako na Jesenicah, Bledu in zlasti v

Radovljici. Zupan v Radovljici je bil ves ginjen, ker ga je obiskal minister krajem, ki sicer Gorenjcem še ni prinesel druge ko dobre obede. Silno se peha za zmago radikalcev tudi tajnik okrajnega glavarstva, ki med uradnimi urami raznaša radikalni dnevnik in ki kriči na ves glas, da je radikal. Naj ima veselje, dasi se čudimo, kako to, da ima tajnik toliko časa, da uporablja uradne ure za agitacijo. Tudi šolska mladina je morala k sprejemu ministra. Ob splošni revščini in večnem pomanjkanju denarja za revne šolarke se je vendar še našlo dosti denarja za nakup šopkov. Ta njihova požrtvovalnost je bila tako sijajna nagrada, da niso bili niti povabljeni k obedu. Silno se sučejo okoli gospoda ministra tovarnarji, ki letajo ves dan v fraku za ministrom. Časi se spreminjajo. Včasih so sloveli Gorenjci kot trdi ljudje, ki ne upognejo kar tako hrbtenice. Danes pa pride minister, ki še ni ničesar naredil, pa takoj se nekateri cede od same uslužljivosti. No, k sreči so to le pojedinci. Zakaj Gorenjska je ostala ponosna in trda, kakor je bila in dne 18. marca bo spoznal to minister Zupančič, ki s sijajnimi obedi agitira med gladnimi uradniki.

(Sevnica ob Savi.) Naša sevnška župnija je ugledna. Ima zveste dušne pastirje in vrle in poštene župljane. Zelo obširna je tudi kakor malo enakih, vsaj šteje 14 cerkva. Pri eni izmed teh smo dne 21. januarja obhajali dvojno slovesnost, namreč god Sv. Nežje in blagoslov novih dveh zvonov. Prišla sta oba čč. gg. iz Sevnice ter so blagoslovili nove zvonove in povedali ganljivi in v srce segajoči govor tako, da je bil vsak zadovoljen. Topiči so gromeli na vsako stran, da je odmevalo črez hrib in plan. Udeležilo se je to tako zaželjene slovesnosti na našem prijaznem gričku Sv. Nežje okrog 3000 ljudi. Vse je bilo veselo, samo ena oseba nam je veselje pokvarila. In ta je naš organist, ki je tako slab pevec, da ga nima para. Še tega ne zna, kar ima na papirju. Nič ni pel še pred pridigo od zvonov, ne od Sv. Nežje, kakor je to običajno. Misli si, da nič ne škoduje, če zamudi pridigo, samo da dobi kosilo. Vsi si želimo bolj izurjenega organista, da bi se služba božja lepše izvrševala.

(Mozirje.) Odlikovanje velezaslužnega sadjarja, nadučitelja Franca Praprotnika. Zastava na hotelu »Nazarje« je naznanjala kraj, kjer se bo vršil velepomemben dogodek. Zbrala se je tolika množica ljudi, da je bila dotična dvorana prenapolnjena. Na mizi je bilo razpoloženo sadje z lepimi okraski, nad njim pa je visela okusna okrašena podoba kralja Aleksandra, katero dekoracijo je izvršil znani sadjar Rudolf Pevec, kateri je tudi zastopal sadjarsko društvo. Kot tržni župan je gospod Pevec krasno in srčno pozdravil vse navzoče ter je dal besedo g. Praprotniku, ki je le z njemu dano vnuemo govoril o gospodarskem ter etičnem pomenu umnega sadjarstva. Cijeno so vsi navzoči poslušali tako navdušene besede silovalega starčka. Vodja politične ekspoziture dr. Janko Šiška je pa po opisu velikih zaslug, katere si je s svojo mnogoletno, neutrudno delavnostjo pridobil, odlikovanec za razvoj sadjarstva pripel g. Praprotniku na prsa zlato svetinjo, s katero ga je odlikoval Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander. Svetinja ima napis »Za državljanske zasluge«. Nato je govoril gospod Hribernik, ravnatelj v Šoštanju. Natančno je opisal pota, po katerih je hodil Praprotnik kot učitelj sadjar. Zagotavljal je velike hvalečnosti tukajšnjih prebivalcev, kateri ga bodo vedno ohranili v trajnem spominu. V imenu vseh je izrekel iskreno željo, da bi se še mnogo let veselili svojega tako blagoslovnega življenja. Slavljenju je nato čestital domači župnik g. Franc Krošelj, želeč mu, da doživi še mnogo pomlad, ki ga vidno osvežijo. Potem povzame besedo Alojz Gorčar, tovarnar v Ljubiti in povdarja kako veseli vse navzoče, da se je tako neumorno delaven pospešitelj splošne narodne blaginje z odlikovanjem dostojno počastil. Vidno ganjen se je g. Praprotnik prisrčno zahvalil vsem navzočim za tako lepo prireditve. Končno je govoril še župan Rudolf Pevec v kratkih ter jedrnatih besedah o sadjarstvu, njegovem pomenu ter o sadjarski trgovini. Navduševal je navzoče, da neumorno delujejo za razvoj sadjarstva ter čestital slavljenju. Povdaril je, da so ravno njegovi učenci najbolj veseli, da morejo čestitati svojemu zaslužnemu učitelju. Solze v očeh so bile dokaz, da je župan Pevec govoril v srce segajoče besede. Vsem navzočim je izrekel presrečno zahvalo, da so se tako v obilnem številu odzvali povabilu in prišli počastiti blagega učitelja ter dobrotnika ljudstva. Nato je pozval navzoče, da zakličejo našemu kralju, ki je znal ceniti zasluge učitelja Praprotnika in ki je z odlikovanjem počastil vse sad-

jarje, trikratni živijo, čemur se je vsa občinstvo burno in z navdušenjem odzvalo. Nato je zaključil župan Pevec velepomembno slavnost.

(Nek sirovež.) Seveda vnet pristajatelj klerikalne stranke, nam je poslal ne-podpisano karto, ki je polna tako prostaskih izrazov, kakršni niso v navadi niti v najnižkotnejših beznicah. Dotični sirovež si naj zapomni, da je njegova jeza živ dokaz našega napredovanja in to nam zadostuje.

(Pisec članka »Odgovor intelligence na klic naroda«.) Članek nismo mogli celotno ponatisniti vsled pomanjkanja prostora. Pač pa smo priobčili vse glavne misli članka, da je tako »narod dobil odgovor na svoj klic.« — Uredništvo.

Politične vesti.

(Pogajanja z Italijo) zaradi izpolnitve rapalske pogodbe se nadaljujejo, toda brez vsakega uspeha. Gospod Mussolini bi hotel izrabiti nas, naša vlada pa skuša najti pot, po kateri bi bil volk sit in ovca cela. Zato se slepomiši na eni in na drugi strani, naši bratje pa zdihujejo v vedno večji sužnosti. Vedno trše jim kujejo Italijani okove in poleg tega je še ta nesreča, da so naši bratje needini. Mesto, da bi poznali samo slogo, poznajo nekateri le strankarstvo. Ni čuda, da izgublja naš narod vero in da se vrste odpadnikov množe čim dalje bolj in bolj. Tako poročajo celo, da je v ponosnem Komnu ustanovljen fašistovski klub in da je celo trdi Kras upognil hrbtenico. Naj bi gospodje na vladi manj igrali vlogo kavalirjev do Italijanov in pokazali raje več ljubezni do bratov.

(Vpad komitašev) se še vedno nadaljujejo. Upati pa je, da bo nanovo imenovana mešana komisija, sestojča iz naših in bolgarskih članov, prinesla v tem oziru zboljšanje.

(Francoska okupacija Porurja.) Vedno bolj postaja očito, da bo odpor Nemcev zlomljen. Francozi nastopajo odločno, sistematično in hitro. Vse zasedeno ozemlje je že vojaško popolnoma zastraženo in na vsaki cesti, na vsaki poti stoji francoske straže, mestoma kar vsaka dva kilometra. Enako so zastraženi vsi mostovi in vsi važni objekti. Nemško pasivno rezistenco, kajti štrajk se je popolnoma ponesrečil, upajo Francozi zlomiti na sledeč način. Uradnike, ki ne izvrše njih povelj, primejo in odvedejo v avtomobilih čez mejo v Nemčijo. Kdor ruši kake naprave, ta pa pride pred vojni sodišče in je ustreljen. Ker so železničarji pričeli izvajati pasivno rezistenco, so pripeljali Francozi svoje železničarje, da se promet v manjši meri, toda vseeno vrši. Enako mislijo nadomestiti ostalo delavstvo s svojim. Kmalu bodo zasedeno ozemlje popolnoma ločili od Nemčije, in Nemčija bo brez premoga, kar bo imelo za nemško industrijo strahovite posledice. Nemci skušajo pridobiti druge države, da bi posredovale. Toda te izjavljajo, da je sedaj vsaka intervencija izključena, ker gre sedaj boj za ugled Francije. Šele tedaj, če bi odrekle odredbe Francozov, bi bila intervencija mogoča. Zato lahko rečemo, da bo Nemčija morala odnehati.

(Lozanska konferenca.) ki naj bi rešila turško vprašanje, je končala brezuspešno. Govori se o možnosti turško-angleške vojne zaradi posesti Mosula.

Gospodarstvo.

(Dvig angleškega denarja.) Silno počeno je, kako so Angleži dvignili vrednost svojega denarja. Začetkom leta 1922 se je dobilo na njujorski borzi za en papirnat angleški funt šterling (pred vojno 4 zlate krone več ko avstrijski 20 kronski cekin) 3 dolarje in 75 centov. V mirnem času, ko je bil papirnat angleški funt popolnoma enakovreden zlatemu, pa se je dobilo 4 dolarje in 86 centov. Začetkom leta 1921 je bil torej angleški funt vreden le 77 odstotkov svoje zlate veljave. Toda skoraj se je pričel angleški funt dvigati in koncem leta 1921 je bil vreden 4 dolarje 20 centov. Tekom lanskega leta se je angleški funt dalje popravljal in začetkom leta 1923 je bil vreden že 4 dolarje in 65 centov, torej je za 5 odstotkov manj, ko pred vojno. Kako so mogli Angleži tako zelo dvigniti veljavo svojega denarja, zlasti ker vlada na Angleškem velikanska brezposelnost? — Predvsem s tem, da so zmanjšali uvoz. Leta 1920 je znašal ta 379 milijonov funtov, leta 1921 že samo 275 in leta 1922 je pal celo na 179 in pol milijona funtov. Zmanjšal se je torej v dveh letih za več kot polovico za celih 200 milijonov funtov ali okrog 100 milijard dinarjev. Istočasno pa je obenem zelo narasel angleški izvoz. Da pa so Angleži mogli to doseči, pa je bilo potrebno, da so pričeli z znižanjem cen. Predvsem so znižali cene premoga in železu. V industriji in rudokopih je namreč izvor draginje, ne pa v poljedelstvu. Da so mogli znižati cene premoga in žele-

za, so morali seveda znižati tudi delavske plače. In leta 1921 se je zaradi tega vršil velikanski boj med delavci in delodajalci, prišlo je do večmesečnih štrajkov, toda končno so morali delavci odnehati. Rudarji so bili pri tem sicer zelo udarjeni, kajti njih plača je bila v primeru s predvojno le za 30 do 50 odstotkov višja, dočim je bila draginja do 100 odstotkov večja. Toda te žrtve so se skoraj izplačale in zunanja trgovina se je pričela razvijati. Dočim je bilo leta 1921 izvoženo le 25 milijonov ton premoga, se ga je izvozilo leta 1922 že 64 milijonov, za samo 9 milijonov manj, ko pred vojno. Izvoz kovinskih predmetov pa je narasel od 1.697.000 ton na 3.400.000 ton. — Odločilne važnosti je bilo končno stalno se zboljšujoč državni proračun. Od leta do leta so se zmanjševali državni dohodki in se v celoti skrčili za 167 milijonov funtov. Državni dolg pa je padel od 1260 na 941 milijonov funtov. Število bankovcev se je enako zmanjšalo in je padlo samo v letu 1921 od 325 milijonov na 300 milijonov funtov. Kar velja za angleški denar, velja tudi za naš. Najprej treba zmanjšati uvoz, vsak luksuz prepovedati, znižati cene premoga in sirovin, krepko pritisniti Trboveljsko premogokopno družbo in spraviti v red državne izdatke. Pri nas pa je potrebna končno še ena stvar in pravzaprav v prvi vrsti in to je ureditev naših notranjih razmer in zlasti uprave. — Če to storimo, potem bo naš denar stalno pridobil na veljavi, vse drugo pa je stranskega pomena in nas ne bo obvarovalo pred padcem dinarja. Tako je resnica in zato je vse meščansko govorjenje o notranji vrednosti dinarja in o potrebi prepovedi izvoza živine in poljskih pridelkov prazen humbug, ki nam je le v škodo. Draginja izhaja iz veleindustrije in naravnost greh je, da se, recimo podpira naše papirnice, ki so dražje od avstrijskih, pa čeprav morajo te plačati carino in prevoz. Tako se ne štiti industrije, temveč ljudem se krađe denar iz žepa!

(Vrednost denarja.) Ameriški dolar od 420 do 428 kron, češka krona od 12.40 do 12.52, laška lira od 20.40 do 20.60, francoski frank od 26.80 do 27.60 in angleški funt od 2048 do 2064 kron; madžarska krona 16 vinarjev, nemška marka 1 vinar in avstrijska krona 6 desetlin vinarja.

(Strahovit padec nemške marke.) Nemška marka bo skoraj pretekla avstrijsko krono. Vredna je samo še eno poljsko marko in 1 dolar velja že 50.000 mark.

(Znižanje carine na izvoz poljskih pridelkov.) Za izvoz koruze se plača v bodoče izvozne carine le 40 dinarjev za 100 kg, mesto dosedanjih 150 dinarjev. Izvozna carina na gosjo mast se zniža od 2500 dinarjev na 600.

(Izvoz cementa) je odslej carine prost. Pričakovati je zato, da se cement podraži.

(Zagrebski trg.) Zagreb, dne 30. januarja. Zaklane gosi po 160 kron za kg, zaklane purice po 300, male kokoši po 150 do 160 kron za kos. Endivija solata iz Italije po 70 do 80 kron kg. Veliko je bilo na trgu motovilca iz Slovenije. Kapus je bil do 50 kron kg, oni iz Slovenije po 18 do 24. Ovčjemu siru je padla cena od 100 na 90 kron. Sadju je bilo zelo veliko iz Štajerske. Mala jabolka so se prodajala po 14 do 16 kron kg, večja po 18 do 30 kron.

(Zagrebski žitni trg), dne 30. januarja. Postavno baška, odnosno vojvodinska postaja notirajo: pšenica 480 do 495, koruza žolta (takošnja dobava) 245 do 255, žolta, umetno posušena 300 do 305, ječmen za pivovarne 325 do 335, za krmo 300 do 325, oves 287.50 do 300, fižol pisani 375 do 380, beli 375 do 390, moka, pšenična »0« 745 do 755, »2« 720 do 730, »4« 695 do 705, za krmo 250 do 275, otrobi: drobnji 200 do 205, debeli 250 do 260. Tendence neizpremenjena, mirna. Cene v dinarjih.

(Novosadka blagovna borza.) Novi Sad, dne 30. januarja. Pšenica baška, 5 vagonov, 475; ječmen baški, ponudba, 315; koruza baška, nova, 87 vagonov, 332.50 do 267.50; pšenična moka, baška, »0«, ponudba, 700; »2«, ponudba, 675; otrobi, baški, 10 vagonov, 178 do 189 Din.

(Svinjski trg v St. Marksu.) Dunaj, dne 30. januarja. Na trg je bilo prignanih 146 svinj za meso in 576 za mast. Za četrtek je prijavljeno 528 svinj. Cene svinjam za mast so narasle za 2 do 2500 avstrijskih kron, svinjam za meso pa za 500 K. Svinje za mast so bile od 20 do 25 tisoč, one za meso od 19 do 23 tisoč avstr. kron. Svinje iz Jugoslavije (525 glav) so bile od 22 do 25.000 avstr. kron za kg žive teže.

(Praške maksimalne cene za meso) za dobo od 30. januarja pa do 5. februarja so sledeče: Domače goveje meso sprednje I. vrste 12.50, II. vrste 10, zadnje od 14.50 do 11 čeških kron za kilogram. Tujezemske goveje meso sprednje od 10 do 9, zadnje od 12 do 10 čk za kilogram. Ostalo meso brez ozira na izvoz: telečje sprednje 14, zadnje 17,

svinjsko sprednje 18 in zadnje 19 čeških kron. Tržne cene v Pragi so torej še enkrat tako visoke ko v Ljubljani.

(Delegacija ministrstva financ objavlja): Knjižice »Pravilnik o reguliranju prometa za devizama in valutama od 23. septembra 1921 godine sa izmenama i dopunama do kraja 1922 godine« so na prodaj pri gospodarskem uradu delegacije ministrstva financ v Ljubljani. Knjižica stane 5 dinarjev. Istotam so na prodaj pooblaščenim denarnim zavodom tudi knjige potrdil (overen) o zavarovanju valute, obrazec C. 1 A in C. 1 B (komad po 100 dinarjev). Pooblaščen denarni zavodi v Sloveniji naj se obračajo naravnost na gospodarski urad delegacije ministrstva financ v Ljubljani.

(Izbira semena.) Dobro seme mora biti debelo in težko, popolnoma zrelo, lepo napeto, čisto in zdravo. V težkem in debelem semenu je kal močnejša, v njem se nahaja veliko več živeža. Iz teškega semena vzrasle rastline so v mladosti veliko bolj trdne in se lažje upirajo neugodnemu vremenu in boleznim. Kaj pa vidimo pri slabem semenu? Rastlina je šibka, podvržena boleznim, sad je reven. Iz medlega in lahkega semena dobiš medel pridelek. Zato je velikega pomena, da seme izbiraš. Semensko žito vzemi z mesta, kjer najlepše in enakomerno raste in kjer ima najtežje in najdaljše klasje. To žito je treba posebej požeiti in shraniti na suhem prostoru. Izmlačeno zrnje je treba skrbno očistiti. Dobro je tudi, če vzameš za seme tisto zrnje, ki se osnuje iz klasja na podu; tako zrnje je navadno najtežje in najbolj zrelo. Pri turščici odbirajo skrbni kmetje semensko klasje še na njivi. Jemljejo take storže, ki preje dozore, ki so dobro razviti in polni klenega zrnja. Iz storža naj otroci odberejo na sredi ležeče, najdebelejše zrnje. Domača turščica iz odbrana semena bo lepa in dobra. Pri fižolu je seme pa še posebej važnosti. Izbere naj se le najdebelejša, zdrava, težka in zrela zrna za seme. Isto velja za grah. — Razumen kmet skrbí še po zimí, da je spomladi pripravljen za delo. Eno najvažnejših del pa je priprava dobrih semen, ker kakršna setev, takšna je tudi žetev.

Živinozdravnik Stanko Arko:

Svinjska kuga.

Ta, sedaj pri nas zelo razširjena in nevarna kužna bolezen, se je zanesla v Evropo iz Amerike. Leta 1862. so jo prvič opazili na Angleškem, odkoder se je potem polagoma razširjala po sosednjih državah in se zanesla po letu 1895. tudi v naše kraje.

Spočetka so bila mnenja strokovnjakov o povzročitelju svinjske kuge zelo različna. To je imelo svoj vzrok v tem, ker nastopajo obenem s pravo svinjsko kugo tudi še druge bolezni in se prava svinjska kuga skoro nikdar ne pojavi sama, temveč je, kakor rečeno, večinoma združena z boleznimi, ki prvotno obolelost za svinjsko kugo, hudo poslabšajo.

Da bi na tem mestu obširneje razpravljali o povzročiteljih priključnih bolezni in njih razlikami napram čisti svinjski kugi, je brez pomena, ker bi bilo s tem razumevanje oteženo, zato se bom omejil na opis bolezni, ki jo v praksi pod skupnim imenom nazivamo svinjsko kugo.

V Sloveniji se širi zadnja leta svinjska kuga vedno nevarneje, posebno po Štajerskem in Dolenjskem, kamor se je zanesla iz bližnje Hrvatske, ponajveč s trgovskimi prašiči.

Svinjsko kugo povzroča neko kuživo, ki ga še ne poznamo, gotovo pa neka vrsta živih teles, ki so pa tako majhna, da jih nič z največjim mikroskopom (drobnogledom) ne moremo opaziti. To kuživo kroži v krvi in izločkih telesa ter je zelo lahko prenosljivo. Poleg tega kuživa, ki je prvotni in glavni povzročitelj svinjske kuge, imamo za opraviiti osobito še z dvema vrstama gliv ali bakterij, ki so poznane in ki se razvijajo v živalskem telesu pogubonosno ravno po predhodni okužbi s strupom svinjske kuge. Hude bolezenske spremembe povzročajo predvsem ena vrsta v pljučih in druga v čreveh.

Svinjska kuga je zelo nalezljiva in sicer izključno samo za prašiča. Za druge domače živali in za človeka je neškodljiva. Navadno se nalezijo prašiči kuge s krmo, ki je okužena. 4 do 18 dni po okuženju zbolí žival na hudi groznici in vnetju sluznic, posebno vidno na očeh, ki postanejo rdeče, vneta in gnojno krmežljave. Svinje prenehajo žreti, ležajo in se zarijejo v steljo. Če je bilo kuživo zelo močno, se pripeti, da posamezne živali kar na hitro poginejo.

V večini slučajev, se pa temu prvemu napadu priključijo nadaljni znaki. Navidez se bolezen sicer zboljša,

prašiči pričnejo zopet po malem žreti, se ne zarijajo več toliko v steljo, pijejo pa mnogo vode. Vendar to ne traja dolgo; bolezen se vnovič poslabša, živali postanejo zopet bolj otožne. Če se jih nažene, da ostanejo, se le nerade premikajo, obstanejo najraje na mestu s skrivljenim hrbtom in nizko povešeno glavo. Rep jim visi navzdol, ni več zavrt in po prvotnem zapečenju se pokaže kmalu driska. Blato je vodeno, smrdljivo in zgleda zelenkasto kakor grahova juha, včasih je celo tudi krvavo. Ob enem se vnamejo sluznate kože gobca, jezika in grla. Če odpremo gobec opazimo umazano-sive ali rmenkaste razjede in ugnide po jeziku, gobcu in žrelu. Vsled hudega vnetja živali hrano težko požirajo in hropejo, celo zadušijo se, če jim grlo hudo oteče.

Pri močni obolelosti preišči vedno bolj hirajo, ne pokušijo več hrane, zaprtje in driska se menjata, živali se z nagrbnjenim hrbtom in povešeno glavo komaj premikajo, postajajo medle, stalno ležijo in navadno v drugem ali tretjem tednu po okužbi poginejo.

V ugodnejših slučajih se pa bolezen po enem do treh tednov zopet zboljša, tek se po malem povrne, driska preneha, prašiči postanejo živahnejši in se popolnoma popravijo.

Včasih pa postanejo prašiči po prestatem navedenem obolenju še nadalje bolehlavi, nimajo pravega teka, blato ne gre v redu od njih, stalno hujšajo in slednjič čez mesec popolnoma oslabei poginejo.

Te znake, ki sem jih opisal, osobito pri oni obliki bolezni, kjer se je bolezen razvijala predvsem v probavilih.

Druga oblika bolezni se pa razvija po prvem napadu in vnetju oči v sopilih, posebno v pljučih, obenem nastanejo tudi spremembe na koži.

Kjer se bolezen zelo naglo razvija, opazimo visoko vročino; živali so neješčice, se zavijajo v steljo, stalno polegajo, hoja jim je opotekajoča, kakor bi bile pljane. Po različnih delih života, posebno na vratu in pod ušesi se pokažejo manjše rdečkaste lise. Iz nosa in črevesa se pojavi krvavljenje, tudi skalnica je krvava. Tako hudo zbolele svinje poginejo kar čez noč.

Navadno pa potek bolezni ni tako buren. Po groznici nastane pljučnica, prašiči pričnejo zamolklo in suho kašljati. Pozneje jih muči kašelj sunkoma, dihanje postane hitreje in površno. Iz nosa se izteče vlačen sluz, sopenje je vedno hitreje in otežkočeno, tako, da živali vsled tega zelo oslabiljo in se slednjič morejo komaj še vzdigniti od tal. Proti koncu bolezni se pojavi še driska in rdeče pege po životu.

Če se pa bolezen še bolj zavleče, da traja dalj časa, opazimo, da pokašljujejo bolj poredko, slabo žrejo, in hujšajo. Zbolijo pogosto tudi na nogah, kjer jim zatečejo členki. Na koncu se priključi še smrdljiva driska, nakar prašiči po treh do šestih tednih popolnoma mršavi in oslavljeni poginejo.

Najpogostejše pa najdemo obe obliki bolezni, da je torej obolenje prebavil ter sopil in kože združeno v mešani obliki.

Poleg kašlja in težkega sopenja se pojavi tedaj tudi driska. Po koži se spustijo male rdeče pege, iz katerih se razvijejo majhni mehurčki in mozolci in ko se ti posušijo, ostanejo po površini temnosive luskine. Včasih pa se izpahnejo večje, nabrekne lise, ki se zvodenijo v mehurje.

(Dalje prihodnjik.)

Živinozdravnik Stanko Arko:

Metiljavost ovac in goveje živine.

Metiljavost je bolezen, ki jo povzročajo posebne vrste črvi, imenovani metilji in sicer najpogostejše pri ovcah in goveji živini, s tem, da se razvijajo v jetrih živali, jih razjedajo in povzročijo vnetje, vsled česar prične pri veliki množini metiljev žival hirati in lahko pogine. Ako se razvije le manjše število teh metiljev v jetrih, zamorejo živali prestatí bolezen brez večjih slabih posledic.

Bolezen se pojavlja večinoma samo pri živalih, ki se pasejo spomladi in čez poletje na mokrih travnikih, kjer se z okuženo krmo nalezijo lečink imenovanega črva.

Jajčka metiljev se zatrosijo z blatom bolnih živali na travnike. Iz teh jajčec se v 3 do 6 tednih razvijejo lečinke, ki se zavijejo v gotove majhne polčke, ki se držijo na močvirnatem svetu in mlakah, kjer stojí voda. V teh polčkih se lečinke na-

dalje razvijajo in po nekaj tednih zapustijo svojega sedanjega stanovalca ter pridejo na prosto, kjer živahno plavajo po vodi, dokler se ne prilepijo na travo s posebnim sluzom, ki ga izločujejo.

Ako pride živina na tako zakuženo pašo, požre s krmo vred tudi te lečinke, ki pridejo iz želodca v črevo, odkoder se zanesejo v jetra in žolč, kjer se po preteku 3 do 6 tednov razvijejo v dorasle, plodne metilje, ki izločajo jajčka, katera pridejo po žolčni odvodnici zopet v čreva in z blatom na travnike.

Če je žival požrla s krmo veliko množino lečink, preplavijo metilji celá jetra, se zavijejo iz žolčnih cevi v jetrno tkano. S tem povzročijo hudo vnetje jeter in vsled tega obolelost živali.

Metilj je ploščat. Ima podobo lista, je do 3 cm dolg in dober centimeter širok, leži zvit v jetrih in je žolčasto zelenkaste barve.

Če prerežemo metiljasta jetra, opazimo cele kupe črvov in če pritisnemo na površino, izgnemo iz žolčnih cevi umazanorodečo tekočino, ki je kar zgoščena od samih metiljev.

Ako je bolezen trajala že dalj časa, so jetra na ostrih roboh belkasta in trda, žolčne cevke so razširjene, odebeljene ali njih stene celo trde kot kamen vsled apnenca, ki se je izločil na sluznici. Naravno je, da žival, ki ima že celá jetra razjedena in pokvarjena, ne more ostati zdrava, medtem ko manjše število metiljev ne povzroča posebnih bolezenskih znakov in ostane lahko žival navidezno čila.

Pri ovcah ne opazimo v času enega do dveh mesecev po okužbi nikakih znakov, ki bi kazali na obolelost. Sploh je to bolezen v začetku težko spoznati. Le tu pa tam zapižimo, da so posamezne živali nekoliko klavrne, ne jedo veselo in so medle. Po preteku tega časa, navadno proti koncu jeseni, pa se pokažejo vodenične otekline na podbradku, na očesnih vekah, na prsih in po trebuhu. Medtem postajajo živali vedno bolj medle, slabotne in nevesele. Tek se zmanjša, prežvekovajo leno, volna postane suha in neprozna, se da lahko izpuliti in se deloma tudi sama skubi. Trebušni obseg postane večji vsled vodenice, ki se je razvila v trebušni duplini.

Tretji mesec po okužbi, torej v pričetku zime, pričnejo živali tudi vidno hujšati. Sluznice, oči so nenavadno blede, žival je vsak dan bolj mršava, dostikrat nastopi tudi driska, mleko postane vodeno tako, da se sesajoča jagnjeta slabo razvijajo in poginejo. Končno ovce popolnoma oslabiljo in poginejo.

Močne in dobro rejene živali se pa proti koncu zime ali začetkom spomladi polagoma zopet popravijo. Vodenične otekline se zmanjšajo, tek se jim povrne in slednjič se bolezen navidezno ozdravi, vendar ostane taka žival bolehlava in se ne razvija tako kot popolnoma zdrava.

Kakor že omenjeno, se bolezen razvija počasi in traja od početka jeseni, celo zimo do pozne spomladi.

Pri goveji živini opazimo v glavnem iste bolezenske znake kakor pri ovcah, vendar vsled večje odporne sile velikih živali ne nastopi metiljavost navadno v tako hudi obliki. Pač pa je manj odporna mlada živina, ki bolezen v mnogih slučajih ne prestane.

Kot že uvodoma rečeno, se pojavlja bolezen le v močvirnatih krajih in v okoljih, kjer so poplave ter po deževnih poletjih, ker le v mokroti se zamorejo razvijati in živeti lečinke, ki pa na suhem kmalu poginejo.

Tako je nastopila n. pr. leta 1876 metiljavost v hudem obsegu v Slavoniji pri goveji živini, kjer je poginilo 40 odstotkov goveda. Tudi zadnja leta po vojski se je pojavila v veliki meri po Hrvatski in Slavoniji, vendar se je z zdravljenjem po najnovejšem načinu rešilo večino živali pred poginom.

Prejšnje čase sploh nismo poznali pravega zdravila proti metiljavosti. Šele v najnovejšem času po vojski je znašel profesor na žvinozdravniški šoli v Budimpešti, dr. Marek zdravilo, ki se imenuje distol in ki pogubonosno učinkuje na metilje. Lahko trdimo, da upliva ta lek zanesljivo ozdravljivo in je s tem storjena neprecenljiva korist naši žvinozdravi. Ustvarila se je cela tovarna, ki proizvaja distol in uspehi so vse hvale vredni.

Komar bi se pokazala pri njegovj žvini metiljavost, naj se nemudoma obrne na okrajnega žvinozdravnika, ki mu bo v nekaj dneh zamogel ozdraviti vse bolne živali in ga s tem rešil velike škode.

Uporaba žveplovoapnene brozge.

Žveplovoapnevo brozgo splošno priporočajo kot izborno rastlinsko obrambno sredstvo.

Posebno zabranjuje v vinogradih nastop oidija, ako se trte z njo namažejo koncem zime pred brstenjem. V tem slučaju je primenljiva 1 litru žveplovoapnene brozge 2 do 3 litrov vode. Za namazanje enega oraša se rabi okoli 1 hektoliter že za rabo pripravljene, to je z dva- do trikratno množino vode zredene brozge. Tudi sadno drevje, škropljeno pred brstenjem z enako raztopno ohranimo pred oidijem, škrlupom, kodravostjo, listnimi in krvavimi ušmi, pred kaparji in drugimi rastlinskimi in živalskimi škodljivci. Maže se celo trto od vrha do tal. Da se vrši delo temeljiteje, je pri rezi ostrgati vso staro skorjo in rožje znostiti iz vinograda ter sežgati.

Z žveplovoapneno brozgo namazano trsje odganja dosti pozneje, kakor ne-namazano, raditega je tudi bolj varno pred pomladno pozebo. Žveplovoapneno brozgo se rabi pa tudi v poletnem času za škropljenje trsja proti oidiju. Tedaj se primenja enemu litru brozge 30 do 40 litrov vode. Škropiti se ne sme v prevročem dnevnem času. Škroplilnico je takoj po uporabi dobro očistiti, ker žveplovoapnena brozga razjeda bakreno posodo.

Priporočajo se tudi škropiti sadno drevje v poletnem času pred in po cvetenju ter se vzame za pečkato sadje na 1 liter brozge 25 do 30 litrov, za koščasto sadje pa 30 do 40 litrov vode.

Žveplovoapneno brozgo je shraniti v dobro zaprtih lončenih, steklenih, železnih ali lesenih posodah, ker sicer zgublja na zraku sčasoma učinkovitost.

Raznoterosti.

(V 20. stoletju.) Ne samo stare babnice, ampak tudi drugi so babjeverni, pa čeprav smo že v 20. stoletju. Tako je prinesla zadnja nedeljska »Marburger« dolgo zgodbo o krokerju, ki strahši na Francoskem in ki se pojavi vedno, kadar zadene Francijo nesreča. Tako se je pojavil ta kroker prvič leta 1788 bivši kraljici Mariji Antoineti. Ko je sedela na vrtu, priletel nakrat kroker, se vsede na vejo in pogleda kraljico tako presunljivo, da je takoj zasutnila, da jo zadene nesreča. In res, leta 1792 je bila obglavljena. Drugič se je pokazal ta kroker leta 1810 in sicer cesarici Mariji Luizi, ženi Napoleona. Tudi ona je bila na vrtu in tudi njo je pogledal tako presunljivo, da je takoj začutila nesrečo. In res, leta 1813 je zadela Napoleona nesreča, ona sama pa je živila srečno in veselo z drugimi ter zapustila moža in otroka. Leta 1870. se prikaže kroker tretjič. (Leta 1848 in revolucijo je kroker očitno prespal.) Tedaj se prikaže Napoleonu III. in zopet je njegov presunljiv pogled počul svet, da se bliža Franciji nesreča. In v resnici, Francoska je izgubila vojno z Nemčijo, Napoleon pa prestol. Toda kroker je še naprej čval nad Francijo. Tako se je prikazal leta 1894. ženi predsednika francoske republike, gospe Carnot in jo pogledal presunljivo. In res! Še isto leto je bil njen mož žrtev anarhističnega atentata. Leta 1914. se je kroker seveda zopet prikazal, ker kako bi mogla biti drugače svetovna vojna. Čudno le, da ni bila Francoska potem premagana. In sedaj se je, o strah in groza, zopet prikazal gospe francoskega ministrskega predsednika. Ker je tudi njo pogledal presunljivo, ni nobenega dvoma, da zadene sedaj Francijo, ker je zasedla rursko ozemlje, nesreča. To zgodbo o pametnem krokerju in o neumnih ljudih sedaj nemški listi pridno objavljajo in nekateri mislijo, da bodo z njo Francoze celo preplašili. Ne čudimo se, da objavlja take neumnosti stara teta v Mariboru, glasilo za penzioniste in mestne klepetulje. Značilno pa je, da ponatiskuje to neumnost tudi »Slovenec«, ki bi kot glasilo krščanske stranke pač lahko znal, da so taki proroki - krokerji neumnost — za otroke.

(Samomorilci), ki so bili do nedavno nekaj privilegij hrupnih velemešt, so se začeli pojavljati tudi pri nas, zlasti v Zagrebu in Beogradu, in sicer tako pogosto, da se zdravniki že resno bavijo s proučavanjem samomorov. V glavnem so si edini, da samomorilci niso izključno duševno manjvredni, pač

Družba „ILIRIJA“
Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8
telefon št. 220.

Nakup gozdov. — Prodaja vsakovrstnega lesa.

Ali si poravnal naročnino za „Kmetijski list“?

pa ljudje z rahlim živčnim sestavom, ki ne prenese trdega boja za obstanek, težkih duševnih kriz in negotovosti. Zato beremo po naših dnevniki: Samomor radi poverjenosti, samomor radi nesrečne ljubezni, radi neozdravljive bolezni itd. Dočim nekateri samomorilci z obširnimi poslovnimi pismi utemeljujejo svoj korak, se zopet drugi skrivnostno, ki jih je gnala v smrt, ločijo od tega sveta. Vsi ti pojavi nam jasno pričajo, da je mestno ozračje skrajno škodljivo. Zato zasluži največjo pozornost vsako stremiljenje, dati našemu kmetiskemu gospodarstvu tako smer, da pridrži čim več naraščanja na svoji grudi.

(Bivši nemški cesar Viljem,) ki se je pred kratkim poročil, ni srečen v zakonu. Pripovedujejo, da je živel s svojo ženo le par tednov skupaj, da pa živita sedaj oba ločeno. Viljem je vedno bolj siten in zajedljiv, in odkar se je poročil, ga njegova okolica ne ceni več tako, ko prej.

(Nemški iluzije.) V »Prager Tagblattu« piše nekdo o nemških iluzijah (prazne sanje) ki so v glavnem trojne. 1.) Na vsak način mislijo Nemci, da jih bodo Amerikanci rešili. Toda načelo Amerikancev je, da darujejo tudi par tisoč dolarjev, ne posodijo pa zaradi lepih oči niti enega dolarja. Druga taka iluzija je združitev Avstrije z Nemčijo, ki je popolnoma izključena. Tretja iluzija pa je, da je za Nemce koristna socialistična vlada, češ da jim bodo potem drugi narodi bolj zaupali. — K tem iluzijam bi lahko prišteli še četrto, da bodo namreč jutri zblili Francoze.

(Premislil se je.) V konsumnem društvu v Sodražici so zapazili, da je bilo čez noč ukradenega raznega blaga v vrednosti 20.000 kron. Ker ni bilo nobenih znakov vloma, je bilo razvidno, da se je tat prikradel v trgovino s pravimi ključi. Še predno so orožniki tatu mogli izslediti, se je ta premislil in prinesel ukradeni blago nazaj.

(Kadar bilanca »ne štima«.) Trgovec v zelo prometnem mestu na Češkem se ni mogel dovolj načuditi, da mu računski zaključek na koncu leta izkazuje znaten primanjkljaj, pa čeprav posluje njegova trgovina izobno. Skrbni mu niso dale spati in tako je dobil »pogreško«. Ko je prišel pozno v noči v trgovino, je videl, kako odhaja sosedov hišnik ravno iz nje, dobro obložen z najboljšim blagom. Ker je tudi hišnik v svojih »poslih« vodil natančno knjigovodstvo in je manjkala samo še zadnja vknjižba 27. nabave, ki jo je sosed nosil na svojem hrbtu, je tudi trgovcu s pomočjo policije skoraj »štimala« bilanca.

(Čisto neverjeten dogodek) Čitamo te dni v časopisih: Anglež lord Valter Raleigh je vložil prošnjo za ločitev zakona, ker njegova žena vedno, kadar se on pojavi pred njo, začne molčati, ker se ji enkrat malo zameril. In to traja že osemnajst let! »Ta čudna žena«, navaja lord Raleigh, »je ali blazna, ali pa je svetnica«. Vprašal je zdravniške za svet, pa mu niso vedeli pomagati, temveč so se mu le prijetno smejali. Toda končno je ta neverjetna ženska trdoglavnost razburila tudi njegovo hladnokrvno angleško potrpežljivost, v kateri je vztrajal osemnajst let, in je vložil prošnjo za ločitev zakona. Mnogo se ugiha, kako bo sodišče njegovo prošnjo rešilo. Nekateri pravijo, da je to dovolj tehten razlog za ločitev,

drugi pa menijo, da bi taka soproga zaslužila celo nagrado za vzglad drugim ženicam, ki ne morejo z jezičkom mirovati niti v spanju.

(Trgovina z ljudsko krvjo.) Nedavno so angleški listi pisali o novem načinu zdravljenja nekaterih bolezni, in sicer s tem, da bolniku vbrizgavajo kri zdravega človeka. Ta novi način zdravljenja se je silno razširil v Ameriki, odkoder poročajo časopisi, da je posebno v New Yorku in okolici mnogo ljudi, ki se preživljajo s tem, da prodajajo svojo lastno kri. Kri kupuje neka velika newyorkška bolnica, ki ima že 50 stalnih oddajalcev. Bolnica plača za liter krvi po 40 dolarjev. Oddajalec pa se mora pred odvzemanjem krvi obvezati, da se odreče vsaki pravici na odvzeto kri. Ti oddajalci so večji del iz delavskih, študentovskih in drugih vročkovnih slojev; je pa tudi nekoliko gosposdičen, ki čutijo, da imajo preveč krvi in torej svoj preveč lahko oddajajo po posebno visoki taksi.

(Krvav dogodek v Sofiji.) Nek anarhist, proti kateremu je izdana tirailica, se je kopal v nekem sofijskem kopališču. V kopališču ga spozna nek delavec in ga prijavi stražniku. Pred vodom v kopališče sta nato čakala delavec in stražnik anarhista. Ko izstopi anarhist iz kopališča, planeta oba nanj. Anarhist se jima iztrga, potegne samokres in ubije delavca ter težko rani stražnika. Nato pobegne. Za njim udere drug stražnik. Tudi v tega ustrela anarhist in ga težko rani. Nato ustrela še enega stražnika. Anarhista prične zasledovati rez. major Todorov, ki ga zadene v noge, da pade. Tedaj se navale ljudje na anarhista, ki vrže med nje bombo, ki k sreči ni eksplodirala. Anarhista so nato zvezali in odpeljali v zapor.

(Vesela zgodba) se je odigravala te dni pred praškim sodiščem. Na zatožni klopi so sedeli Johan, Karl, Vaclav in prijazna Andula, ki je bilo nesebično dekle vseh treh. Dobro in veselo je živela četvorica in enkrat je Johan, drugi Karl, tretji pa Vaclav užival njeno ljubezen in nikdar ni bilo nobenega spora. Toda sladka Andula ni bila samo ljubica vseh treh, temveč tudi njihov voditelj in učenik. Andula je namreč služila pri bogati praški familiji. Kakor hitro je rodbina odšla z doma, je Andula pozvala svoje tri fante h sebi, ki so se veselo gostili na račun zaupljivih gospodarjev. Ko so se najedli, napili in nakadili, pa je dala Andula še vsakemu nekaj za spomin. Temu prte, drugemu žlice, tretjemu nekaj obleke in zvečer se je za skupiček nadaljevala vesela popoldanska južina. Zgodil se pa, da so pričeli v rodbini naenkrat pogrešati stvari. Hčerki je manjkala bluza, očetu hlače itd. Gospa se čudi in čudi, toda ne more razumeti, kako da ji manjkalo stvari. Pa začne sumiti dekle. Toda to je nemogoče, ko pa je dekle tak angelj, ki se ga skoraj ne da nadomestiti. In krepko se zato potegne za dekle gospod, ki se boji, da jim ta neprepeljiva dekle še uide. In vesela četvorica je delovala naprej. Nekeč pa pogleda gospa v skrinjo, ki je bila polna perila. Mislimo si lahko začudenje gospodinje, ko ne najde v skrinji drugega ko praznega zraku. Tedaj pa je prišlo vse na dan in tako so se morali zagovarjati veseli fante in prijazna Andula pred sodiščem. Vsi trije fantje so bili že predkaznovani in sicer kakor se spodobi lepo po vrsti. Eden 8,

drugi 9 in tretji 10 mesecev. Z ozirom na te izkušnje jim je sodnik nagrado malo zvišal in praške rodbine bodo za par let varne pred njimi.

Za kratek čas.

Saksonski kralj Avgust je bil znan po svoji robatosti. Zato ni čuda, da se pripoveduje o njem več mičnih zgodbic, ki pričajo, da tudi krona ne obvaruje pred robatostjo. V naslednjem par njegovih duhovitostih:

Vzgoja otrok. Bil je dvorni obed. Kralj Avgust je moral oditi v pisarno. Za časa njegove odsotnosti pa se oglašajo njegovi otroci in eden predlaga: »Požrmo očetu potico!« — Tedaj reče vzgojitelj: »Se ne reče požreti, temveč pojesti. Kaj bi dejal kralj, če bi slišal tako nedostojen izraz?« — Otroci obmolknijo in skoraj se vrne kralj ter reče: »Kdo pa je požrl mojo potico?«

Pametno vprašanje. Čez Labo je bil otvorjen nov in velik most. Otvoritev se je izvršila seveda zelo slovesno in navzoč je bil tudi kralj. Kralju je most zelo ugajal, zlasti pa se je zanimal za pse, ki so bili postavljeni v varstvo mostu proti ledu, ki ga nosi s seboj spomladni reka. Kralj dolgo gleda v vodo in se zamisli in obdovnanju psov. Nakrat reče: »Pa kaj, če pride voda z druge strani?«

Se ena. Kralj se spreha po mestu in se ustavi pred trgovino ter ogleduje izložbo. Zraven njega se postavi paglavci in mu dela družbo. Nakrat reče kralj: »Kaj si rekel?« — »Da ste enega spustili,« se oglasi paglavci.

Obrtnik.

Obrtnik in zemljoradniški klub.

Ni še dobrih 14 dni od tega, ko so moledovali demokrati SKS, da naj sklene z njimi takozvani »napredni blok«. S tako vmeno, s tako vsiljivostjo so propagirali napredni blok, da je moral vsak razsoden človek zasumiti o njih idealnih namenih. In ko se je pričelo podrobneje razpravljati o tem, na kaki podlagi se naj bi izvršil ta napredni blok, se je tudi jasno pokazalo, da ni bil napredni blok resno mišljen od demokratov, temveč da jim je bil samo sredstvo, kako bi se dr. Žerjavu in dr. Kukovcu rešil mandat. Ne napredna misel, temveč pohlep po mandatu je bil torej gonilna sila za slavno dr. Kukovo koncentracijo.

Naravno je, da na taki podlagi SKS ni mogla sklepati nobenega kompromisa. Niso vendar volitve zato, da se potem njih zasigurno nekaterim njih poslaniške mandate, temveč, da pride do izraza ljudska volja in da pridejo do politične moči taki, od katerih ljudstvo upravičeno pričakuje, da bodo zboljšali sedanje neznosne razmere. Samo krivda demokratske stranke je, če nima več ljudstvo zaupanja v njene vodilne ljudi in zato se naj ti umaknejo in vstopijo v vrste preprostih borcev in tu si naj z resnim delom pridobijo izgubljeno zaupanje. Samo ta-

ko ravnanje je pravilno in samo tako postopanje je častno.

Cisto drugače pa delajo naši demokrati. Ker ni sklenila SKS z njimi naprednega bloka, so pričeli sedaj udrihati po njej, ko da bi bila ona kriva, ker ne uživajo nobenega zaupanja več. Zlasti pa so se vrgli demokrati na obrtnike in s posebno strastjo skušajo zanesti razdor v vrste SKS. »Če ne moremo biti poslanci mi, pa naj vzamejo vse klerikalce,« je postalo njih geslo. Prav tako, ko v Ljubljani, ko je samo njih trmoglavost povzročila zmago združenih komunistov in klerikalcev.

Na vsak način hočejo torej ponoviti nesrečni ljubljanski primer, pri čemur naj jim pomagajo — obrtniki.

Po »Jutru«, »Domovini« in »Taborju« so pričeli sistematično opozarjati obrtnike, kako škodljiva je za obrtnike zveza s kmeti in »Jutro« je smatralo celo za potrebno, da je v uvodniku javno napadlo tovariša Ogriča in Maloviča, ker sta podpisala volilni oglaš SKS, češ, da je čudež med čudeži, da so zastopniki obrtnikov za zemljoradniški blok.

Pa si oglejmo ta čudež nekoliko natančneje in pogledimo morebiti tudi kam drugam, če ne najdemo kje še kak večji čudež. In zdi se nam, da ga nam ne bo treba dolgo iskati in da ga ravno pri demokratih najdemo najlažje.

To je namreč ta čudež, da hočejo biti demokrati, ki so v Sloveniji najbolj izraziti predstavitelji velikega kapitala, ki posedujejo največ velebank, ki so v najintimnejših zvezah s Praprotnikom, največji prijatelji obrtnika. Vprašamo vas vse obrtnike, ki se živite z delom svojih rok, kdo pa je Vaš največji nasprotnik?

Ali ne velekapital, ki vam s svojo veleindustrijo jemlje kruh?

Ali ne velekapital, ki vam s svojim dragim kreditom odjeda ves zaslužek?

Ali ne velekapital, ki je pobral celo Vaše prispevke v bolniško blagajno?

Povejte vendar samo eno priliko, ho Vam je velekapital, bil v korist? In zastopnik velekapitala, hoče biti obenem vaš zastopnik?

Tisti, ki zastopa vašega nasprotnika, naj bo tudi vaš zastopnik!

Ali ni to čudež vseh čudežev? Ali je mogoče, da bi ga vi mogli razumeti?

Pa preidimo sedaj k našemu čudežu.

Obrtnik je pripadnik srednjega sloja. Prav tako pa je tudi pripadnik srednjega stanu kmet. Kateri stan pa trpi danes v državi bolj ko srednji? Kateri pa mora prenašati vsa bremena in kateri nima skoraj nobenih pravic, ko ravno srednji stan. In vendar je srednji stan temelj države in brez njega države sploh ni!

Ali je zato čudež, če se srednji ves srednji stan, da prevzame vladno v svoje roke in konča krivico in nepravico?

Ali je kaj bolj naravnega, da se združijo tisti, ki ohranjajo vse in ki so izrabljani od vseh?

Ja, pa veleagrarizem? Prvič je treba reči, da tega v Sloveniji ni nikjer drugje, ko v možganih »Jutro-

vih« urednikov. In zato je proti veleagrarizmu slovenski kmet prav tako ko obrtnik! In zato je SKS za agrarno reformo, zato zahteva, da se veleposestva razdele med one, ki zemljo v resnici obdelujejo. Prav tako pa zahtevajo zemljoradniki in je zato borbav z veleagrarizmom navaden švindel!

Noben švindel pa ni strah obrtnika pred veleindustrijo, kajti ta že vrši svoje razdiralno delo.

Toda »Jutrovc« besedičijo dalje: Pa kmetiška politika? Pa izvoz živil, pa draginja masti itd. — Res je, pod to draginjo trpi obrtnik, meščan, pa tudi kmet. Toda glavna krivda ni v ceni poljskih pridelkov, temveč v tem, da je zaslužek obrtnika tako padel, da ne more shajati. Naša krona je danes vredna približno en vinar. Pred vojno je veljalo meso 80 krajcarjev, danes velja največ 60 kron. Kdor je pošten, ta bo pripoznal, da je cena mesa v primeru s predvojnimi stanjem padla. Toda še bolj je padel zaslužek. Prav nobena redkost ni bila pred vojno, če je imel kdo na mesec do 300 kron. Če bi imel danes enako vredno plačo, bi moral imeti danes najmanj 24.000 kron. Kdo jih ima?

Zakaj pa je padel zaslužek? Ravno te dni smo doživeli zelo poučen primer. Obrtnik v svoji delavnici, kmet na polju, delavec v tovarni, vsi so enako pridno delali, pa nakrat je prišlo poročilo z borze, da je naš denar toliko manj vreden, da je zaslužek kmeta, obrtnika in delavca manjši. In eden glavnih krivcev tega so razni bankirji in špekulant, kateri so edino v starih meščanskih strankah.

Tem napoveduje boj zemljoradniški blok in edino on je v stanu, ker se opira na ogromno večino prebivalstva, da zmaga v tem oziru.

Ali je čudež, če hočejo obrtniki v tem boju podpirati zemljoradniški blok?

In še eno! Najboljši in največji odjemalec obrtnika je kmet. Pri njem obrtnik nikdar ne izgubi, pri njem najde vedno siguren zaslužek. Če ima kmet denar, ga ima tudi obrtnik, če je kmet brez njega, pride revščina tudi nad obrtnika. Tesno na kmeta je navezan obrtnik in tesno na obrtnika kmet. Eden brez drugega ne more živeti.

In pogledite v kmetško hišo in pogledite v hišo obrtnika rokodelca! In primerjajte ti hiši z onimi v mestih, pa boste hitro videli, katera dva stanova sta bila stoletja dolgo zatirana in katera dva imata največji interes na tem, da postavita skupno novo vladno!

To so dejstva, ki govore knjiže in proti katerim so čenčarje o naprednem bloku le prazna fraza.

Prav noben borbav ni za obrtnika zemljoradniški blok, temveč njegova najbolj naraven zaveznik, ki bo uveljavil nele kmetstvo, temveč tudi obrtniško misel.

V zvezi s kmetom stopa obrtnik v volilni boj in v zvezi z njim bo dosegel tudi svojo zmago. Če pa bo to nastopilo preje ali kasneje, o tem pa odločuje edinole obrtniška zavednost.

Dne 18. marca ima ona besedo!

Jamski les smrekov ali jelkov od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsako množino franke vagon kranjskih postaj: Šentjanški premogovnik, Krmelj-Dolenjsko.

Najboljši dalmatinski portland cement iz splitske tovarne oddaja **Ekonom**, darska zadruga :: v LJUBLJANI KOLODVORSKA ULICA št. 7 ::

Perilo je pri sedanjih draginjah nenadomestljivo. Ali uporabljate pri pranju tako milo, katero perilu ne škoduje in ga ne razjeda? Ali uporabljate

„GAZELA“-MILO?

Vinogradniki pozor!

Na prodaj imam lepo na saho cepljene trije najbolj rodovitnih vrst, kakor tudi večjo množino necepljene bele šmarnice in več tisoč vzkorenjenih (klučev) divjak Rip-Portalis in Göthe št. 9. Cena po dogovoru.

Kdor želi res lepo in dobro blago naj se obrne zanesljivo pisмено ali ustmeno na

Fr. Slodnjak, trtnar. Sv. Lovrenc v Sl. gor. p. Juršinci. Za plemen odgovor priložite znamke.

Sodarske pomočnike in vajence sprejme pri polni oskrbi v hišo **Franjo Replč**, sodarski mojster, Ljubljana - Trnovo.

Lanene tropine domačega izdelka, prodaja **Alojziji Trampuš**, izdelovatelj lanene oia GOLOBRO št. 28, p. Medvode.

CUNARD LINE

Najhitrejši parniki sveta. Direktni potniški, tovorni in ekspr. promet iz HAMBURGA in CHERBOURGA v AMERIKO IN KANADO. 4 dimniki, 5 in pol dni. Lestne kabine za potnike III. razr. Potnike spremljajo izkušeni uredniki do luke utrcanja, ki so jim med potjo v vsakem pogledu v pomoč. Pojasnila: Cunard Line.

Glavno zastopstvo za Jugos. avlije: 21 Jugoslavenska banka d. d. Zagreb.

Glavno zastopstvo za Slovenijo: LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 26.

Brzjavni naslov: „Cunard“ Ljubljana.

Pridobivajte nove naročnice „Kmetijskemu listu“ pri vsaki priloži.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica šte. 1

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtoč-
neje in najkulantneje.

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Maža-Dravograd
Ljubljana (me-
njalnica v Kolo-
dvorski ulici)